

Hovedresultater fra ICCS - Politisk dannelse og demokratisk forståelse

Dette notat indeholder en oversigt over de resultater fra ICCS, som vurderes at være de væsentligste set ud fra et dansk perspektiv.

Sammenfattende viser undersøgelsen blandt andet, at (påførte sidetal henviser til sider i dette notat):

- Danmark ligger helt i top på de testede områder og deler førstepladsen med Finland (side 4).
- De fem højst scorende lande er tre nordiske og to asiatiske lande, i følgende rækkefølge: Finland, Danmark, Sydkorea, Taiwan, og Sverige (side 4).
- Danmark har mange elever i den bedste resultatkategori og har en gruppe meget dygtige elever, som intet andet land matcher (side 5).
- De danske drenge er de suverænt dygtigste drenge i hele undersøgelsen (side 6).
- Desuden er vores bundniveau højt sammenlignet med de andre lande (side 5).
- Ser man på de bedst præsterende lande, finder man flere af de lande, der sædvanligvis scorer højt i internationale målinger (fx PISA og PIRLS). Det er således dokumenteret, at der ikke behøver at være et modsætningsforhold mellem at være stærk på de traditionelle faglige områder (læsning, matematik osv.) og samtidigt være stærk på områder, som kunne kendetegnes som alsidige kompetencer, der blandt andet handler om politisk dannelse, kendskab til demokrati, rettigheder og pligter i samfundet (side 4).
- Danmark ligger ligesom Sverige og Norge helt i top angående klasesens debatklime, hvorimod Finland ligger væsentligt under de øvrige nordiske resultater. Særligt Danmark og Sverige har en unik kombination af høje testresultater og et godt socialt klima på skolen og i klasserummet (side 8).

Notatets opbygning

Resultaterne præsenteret ovenfor uddybes i notatet nedenfor og suppleres med andre væsentlige resultater af undersøgelsen. Notatet fokuserer på de danske resultater - og sammenholder dem med resultater fra de øvrige nordiske lande i undersøgelsen – Norge, Sverige og Finland.

Notatet består af følgende afsnit:

- Baggrund og formål
- Metode for gennemførelsen af undersøgelsen
- Testresultater af ICCS-testen
- Elevernes holdninger og værdier
- Testresultater og karakteristika hos den enkelte elev
- Testresultater, lokalsamfund og skolen
- Testresultater og elevernes familiebaggrund.

Boks 1: ICCS – internationalt og i Danmark

International Civic and Citizenship Education Study (ICCS) er en international komparativ undersøgelse, der gennemføres i regi af The International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA). IEA er kendt for undersøgelser på området for læsning (PIRLS) og matematik og naturfag (TIMSS).

IEA har udgivet en international hovedrapport om projekt ICCS, som hedder ICCS 2009 International Report: Civic knowledge, attitudes and engagement among lower secondary school students in thirty-eight countries. Der er i juni 2010 udgivet en kortere international rapport vedrørende ICCS, som hedder "Initial Findings".

I Danmark er ICCS-undersøgelsen gennemført af Danmarks Pædagogiske Universitetsskole (DPU), Aarhus Universitet, og på dansk kaldes undersøgelsen også "ICCS 2009, Internationale hovedresultater". Undersøgelsen medfinansieres af Undervisningsministeriet med 50 procent.

Baggrund og formål

ICCS undersøger, hvordan skolesystemer, skoler og lærere i hele verden forbereder eleverne på deres fremtidige liv som samfundsborgere (statsborgere og medborgere) i deres land og i verden. Det overordnede formål med undersøgelsen er således at undersøge globaliseringens indflydelse på unges (8. klasse) politiske dannelse i det 21. århundrede i et internationalt komparativt perspektiv. Det vil sige den aldersgruppe, som er tæt på afslutningen af grundskolen og er den næstkommende generation af voksne borgere.

Undersøgelsen kan generelt siges at omhandle det aspekt af skolens virke, der i den danske folkeskolelov (kapitel 1, stk. 3) omtales som, at "Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettighe-der og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati."

Metode

38 lande indgår i ICCS undersøgelsen. Af de 38 deltagende lande er 26 lande fra Europa, 6 er fra Asien og 6 er fra Latinamerika.

Tabel 1: De deltagende lande

Europa			Asien	Latinamerika
Belgien (flamsk)	Irland	Rusland	Hong Kong	Chile
Bulgarien	Italien	Slovakiet	Indonesien	Columbia
Cypern	Letland	Slovenien	New Zealand	Den dominikanske republik
Danmark	Liechtenstein	Spanien	Sydkorea	Guatemala
England	Litauen	Schweiz	Taiwan (Taipei)	Mexico
Estland	Luxembourg	Sverige	Thailand	Paraguay
Finland	Malta	Tjekkiet		
Grækenland	Norge	Østrig		
Holland	Polen			

Antal besvarelser og design af undersøgelsen

Undersøgelsen er stikprøvebaseret, og de deltagende lande deltager med minimum 150 skoler per land, og det typiske antal elever per land er mellem 3.000 og 4.500 elever.

ICCS er baseret på svar fra mere end 140.000 skoleelever i 8. klasse (typisk i 14-årsalderen) fra mere end 5.300 skoler i 38 lande. Projektet har desuden indhentet oplysninger fra cirka 60.000 lærere og 5.000 skoleledere. Relativt til landets størrelse deltager Danmark med en stor stikprøve med 4.508 elevbesvarelser fra 193 skoler (offentlige og private), samt besvarelser fra 928 lærere og 171 skoleledere.

Undersøgelsen er gennemført i perioden oktober 2008 til juni 2009. I Danmark blev undersøgelsen gennemført i marts-maj 2009.

Delelementer i undersøgelsen

Undersøgelsen fokuserer på den ene side på elevernes kundskaber og færdigheder på det samfundsfaglige område, hvilket undersøges igennem test (opgavehæfter). På den anden side fokuserer undersøgelsen på elevernes holdninger, værdier og aktiviteter på skolen og i samfundet, hvilket undersøges igennem spørgeskemaer.

Temaer i undersøgelsen

Der er gennemført en test blandt elever fra 8. klasse med opgaveløsning indenfor temaerne:

- Samfundssystemer, herunder borger, stat og civile institutioner
- Principper, herunder lighed, frihed og sammenhængskraft
- Deltagelse, herunder beslutningstagning, indflydelse og deltagelse i samfundet

- Identitet, herunder selvopfattelse og forbundenhed med andre.

Eleverne besvarer desuden et spørgeskema om følgende temaer:

- Værdier, forstået som grundlæggende antagelser om demokratiets og borgerens rolle i et demokrati
- Holdninger, forstået som umiddelbare holdninger til forskellige politiske fænomener i samfundet
- Intentioner om deltagelse, forstået som forventninger om fremtidig politisk deltagelse af forskellig slags
- Deltagelse, forstået som deltagelse i politiske aktiviteter på skolen eller i samfundet før og nu.

Desuden indgår en række baggrundsspørgsmål om alder, køn og lignende i spørgeskemaerne.

I tilknytning til elevundersøgelsen gennemføres to spørgeskemaundersøgelser blandt henholdsvis lærere og skoleledere. I lærerundersøgelsen undersøges lærernes opfattelse af politisk dannelse som en del af skolens virke og formål. Undersøgelsen belyser desuden lærernes opfattelse af skolen som demokratiserende læringsmiljø for eleverne. Skolelederundersøgelsen indhenter faktuelle oplysninger om skolen og undersøger, hvordan politisk dannelse globalt indgår som dimension på skolelederniveau.

Testresultater af ICCS-testen

Lande med de højeste testresultater

Danmark ligger på en delt førsteplads med Finland. Resultatet er meget markant og statistisk set bestemt med stor sikkerhed.

De fem højest scorende lande er tre nordiske og to asiatiske lande, i følgende rækkefølge: Finland, Danmark, Sydkorea, Taiwan og Sverige.

Ser man på de bedst præsterende lande, finder man flere af de lande, der sædvanligvis scorer højt i internationale målinger (fx PISA og PIRLS). Det er således dokumenteret, at der ikke behøver at være noget modsætningsforhold mellem at være stærk på de traditionelle faglige områder i skolen (læsning, matematik osv.) og samtidigt være stærk på områder, som kunne kendetegnes som alsidige kompetencer, der blandt andet handler om politisk dannelse, kendskab til demokrati, rettigheder og pligter i samfundet.

Tabel 2: Gennemsnitlige testresultater i norden samt fordeling på de fire niveauer

	Testresultat (gennemsnit)	Andel elever på de fire definerede niveauer			
		Under niveau 1 (< 395)	Niveau 1 (395-478)	Niveau 2 (379-562)	Niveau 3 (563 og $>$)
Danmark	576	4	13	27	56
Finland	576	2	10	30	58
Sverige	537	8	21	32	40
Norge	515	11	24	33	32
Internationalt gennemsnit	500	16	26	31	28

Forskel på de meget dygtige elever og de mindre dygtige elever

Danmark har en større spredning end Finland. Det vil sige et højere top-niveau end Finland, men også et lavere bund-niveau. Danmark har en gruppe meget dygtige elever, som intet andet land matcher. Top-niveauet (niveau 3) dækker for Danmarks vedkommende også over en stor spredning i testresultater. Således opnår lidt over 30 procent af de danske elever fra 600-700 i testscore, og 10 procent opnår over 700 i testscore. Det danske bundniveau er desuden meget højt sammenlignet med de fleste andre lande.

Karakteristik af over halvdelen af de danske elevers færdigheder og kundskaber

Undersøgelsen viser blandt andet, at over halvdelen af de danske elever ligger i den øverste af de tre niveauer¹. Det betyder blandt andet, at:

- De har en sammenhængende forståelse af forholdet mellem forskellige sociale og politiske institutioner
- De kan se en sag fra flere perspektiver og vurdere mulige effekter af givne handlinger
- De forstår, at aktivt medborgerskab er et proaktivt middel til et mål og ikke blot en reaktion
- De kan sætte sig ind i rationaler og argumenter bag handlinger ved at anvende deres viden om samfundssystemets virkemåde
- De kan sætte sig ind i rationaler fra givne love og vurdere konsekvenser af forskellige praksisser eller love
- De udviser god forståelse for interkulturelle problematikker, forstår fænomener som bestikkelse og etisk forbrug
- De er i stand til at identificere problemer og formulere forslag vedrørende konfliktløsning og problemløsning
- De har et grundlæggende kendskab til international økonomi og forstår de mere strategiske aspekter af politiske deltagelse.

¹ Testresultaterne eller antal point er opdelt i tre niveauer (samt et fjerde niveau under det laveste niveau), der udtrykker, hvor dygtige eleverne er. Niveau 3 er det højeste niveau.

Det viser sig endvidere, at mere end hver 10. danske elev scorer virkelig højt, hvilket er betydeligt mere end i alle andre lande, herunder Finland.

Karakteristik af de mindre dygtige danske elevers færdigheder og kundskaber

Det er dog værd at notere, at undersøgelsen viser, at 4 procent af eleverne i Danmark kun har en løsrevet og beskeden viden om samfund, politik og demokrati (under niveau 1), jf. tabel 2. Endvidere er der 13 procent af eleverne, som kun har en grundlæggende viden om demokratiske principper som frihed og lighed (niveau 1). Det gælder dog for denne gruppe af elever, at de blandt andet:

- Er i stand til at koble demokratiske principper til hverdagsituationer, hvor principperne er under pres eller udfordres
- Kan identificere overordnede karakteristika ved det demokratiske system
- Har et fundamentalt kendskab til mediernes betydning for spredning af nyheder til offentligheden og politisk kommunikation
- Forstår at politikere skal være lydhøre overfor borgerne og har forståelse for nødvendigheden af lovgivning
- Har basalt kendskab til menneskerettigheder og begrebet om den aktive statsborger.

Andelen af danske elever, der udelukkende har en beskeden eller grundlæggende viden om samfundet, politik og demokrati, udgør således 17 procent, hvilket sammenlignet med de øvrige nordiske lande kun er højere end Finland (12 procent), hvorimod både Sverige og Norges tilsvarende andele er henholdsvis 29 og 35 procent.

Kønsforskelle

Der er stort set ingen forskel mellem danske piger og drenge resultater, hvor pigerne i lighed med i alle andre lande opnår de højeste resultater. Forskellen er på 8 skala-point til fordel for pigerne, og forskellen er blandt de mindste i undersøgelsen, mens den i de andre nordiske lande er betydelig. Danske drenge er dog de suverænt dygtigste drenge blandt alle drenge i hele undersøgelsen.

Elevernes holdninger og værdier

Elevernes holdninger og værdier er undersøgt i forhold til en række temaer, herunder:

- Demokratiske værdier og principper
- Forståelse af den ”gode” borger
- Forskellige gruppers rettigheder (mænd, kvinder, immigranter og etiske gruppers rettigheder)
- Opfattelse af eget land (national identitet)
- Tillid til politiske institutioner, medier, skoler og andre mennesker samt politiske partier
- Religionens placering i samfundet.

Sammenligninger af elevernes holdninger og værdier på tværs af meget forskellige lande kan ikke tolkes entydigt. Undersøgelsen viser nogle tydelige geografiske mønstre, hvor de ikke-europæiske lande typisk placerer sig i toppen, hvad angår elevernes vægtning af de ovenstående temaer.

Danske elever tillægger ligestilling stor betydning og har stor tillid til politiske institutioner

Danske elever går i høj grad ind for ligestilling mellem kønnene og har en høj grad af tillid til landets politiske institutioner. Dette kan efter forskernes vurdering være medvirkende til at tegne et billede af en demokratisk kultur. På disse to områder ligger Danmark sammen med de øvrige nordiske lande i toppen.

Sammenhænge mellem testresultater og karakteristika hos den enkelte elev (elevernes interesse, selvtillid mv.)

Danske elever er placeret forholdsvis gennemsnitligt med hensyn til deres:

- Interesse i politiske og sociale emner
- Selvtillid
- Selvopfattelse
- Diskussioner med venner om politiske og sociale emner
- Brug af medier
- Faktiske og forventede deltagelse i (politiske) aktiviteter på skolen og i samfundet.

Danske elever har dog ofte lidt højere gennemsnit sammenlignet med de resterende nordiske lande.

Danmark skiller sig ud med stærke sammenhænge

Interessant er det dog, at undersøgelsen viser, at Danmark skiller sig ud både i det internationale og nordiske billede ved at have nogle signifikante sammenhænge mellem de ovenstående emner og testresultaterne.

Der er således en positiv signifikant sammenhæng mellem på den ene side graden af elevernes interesse, selvtillid, politiske diskussioner, brugen af medier, forventningen om at ville stemme til valg og på den anden side elevernes faglige resultater i ICCS testen. Det vil for eksempel sige, at elever, der har høj selvtillid, også har et højt fagligt niveau i testen.

Det viser således, at de danske testresultater synes at være forbundet med dansk politisk kultur og skolekultur i bredere forstand. I den forbindelse er det vigtigt at være opmærksom på, at der for de danske resultater konsekvent er tale om, at selv de mindre interesserede, de mindre selvtillids-

fulde elever mv., generelt opnår gode resultater sammenlignet med andre lande.

Sammenhænge mellem testresultater og lokalsamfund samt skolen

Elevernes deltagelse i lokalsamfundet

Danske elever har, i forhold til de nordiske lande og set i et internationalt perspektiv, en forholdsvis beskeden deltagelse i lokalsamfundet, eksempelvis i form af hjælpearbejde. Specifikt med hensyn til frivilligt hjælpearbejde kan det desuden bemærkes, at piger i næsten alle lande, herunder de nordiske lande, i højere grad end drengene forventer at arbejde frivilligt.

Danske elevers indflydelse og medbestemmelse i skolen

Danske elever oplever i lavere grad end de andre lande, herunder de nordiske lande, at de har indflydelse på for eksempelvis undervisningens indhold og form. Hovedparten af danske elever svarer således, at deres mening ”kun lidt” bliver taget i betragtning. Lærerne vurderer, at eleverne har lidt mere indflydelse, end eleverne selv oplever. Det kan bemærkes, at lande med gode testresultater i ICCS-testen typisk ligger lavt angående elevernes indflydelse.

Det sociale klima på skolen og i klasserummet

Undersøgelsen måler også ”klasserumsklimaet”. Danmark ligger ifølge både elever og lærere helt i top angående klassens debatklime. Fra Norden ligger Sverige og Norge ligeledes højt, hvorimod Finland ligger væsentligt under de øvrige nordiske resultater. Undersøgelsen viser, at særligt Danmark og Sverige har en unik kombination af høje testresultater og et godt socialt klima på skolen og i klasserummet. De fleste andre lande med høje gennemsnit på skalaen for åbent klasserum er lande, der ikke har tilsvarende gode testresultater.

Lærernes opfattelse af de vigtigste mål for undervisningen

Opfattelsen af hvilke læringsmål i relation til demokratisk dannelse og forståelse, der er de vigtigste, varierer meget fra land til land. Danske lærere vurderer, at det vigtigste læringsmål er at ”fremme elevernes kritiske og selvstændige tænkning”, og de vurderer dette læringsmål højest af alle landenes lærere. Næstvigtigste læringsmål opfattes som at ”udvikle elevernes evner og færdigheder i at løse konflikter” og at ”fremme viden om sociale, politiske og samfundsmæssige institutioner”.

Sammenhænge mellem testresultater og elevernes familiebaggrund (forældre, etniske baggrund mv.)

Danmarks testresultater ligger som beskrevet i toppen. Der er variation i elevernes score, og den kan til dels forklares af elevernes etniske oprindelse, sociale baggrund og den politiske interesse i hjemmet.

Baggrundsvariable om elevernes familiebaggrund består således af tre overordnede variable:

- Etnisk og kulturel baggrund (immigrantstatus og sprog)
- Socio-økonomisk baggrund (forældrenes arbejdsmæssige status og uddannelsesniveau og hjemmet boglighed)
- Hjemmets politiske interesse (forældrenes interesse i politiske og sociale områder og omfanget af politiske samtaler i hjemmet).

Etnisk oprindelse har betydning for testresultater

Relativt set er der stor forskel på immigrantbørns og indfødte børns testgennemsnit i Danmark. Det er dog værd at bemærke, at indvandrere og efterkommere i Danmark set i forhold til indvandrere og efterkommere i andre lande klarer sig rigtig godt. Danske indvandreres gennemsnit er det næsthøjeste, mens danske efterkommere har det højeste gennemsnit. For indvandrere og efterkommere gælder det, at det er betydeligt højere end i Norge og Sverige. Begge grupper scorer endvidere i gennemsnit betydeligt højere end det internationale gennemsnit for alle elever i undersøgelsen.

Tabel 3: Elever fordelt efter etnisk oprindelse

	Etnisk danske		Efterkommere		Indvandrere	
	Andel	Score	Andel	Score	Andel	Score
Danmark	91	584	6	516	3	520
Sverige	86	547	9	497	5	479
Norge	90	523	6	484	4	456
Internationalt gennemsnit	92	505	5	476	4	464

Anmærkning: Finland er ikke medtaget i tabellen, da antallet af indvandrere og efterkommere, der har deltaget i undersøgelsen fra Finland er under 50 elever. Finland ligger højere end Danmark, men blandt de finske elever i undersøgelsen er der langt færre immigrantbørn end Danmark. Så umiddelbart kan man ikke konkludere, at den finske skole er bedre til immigrantbørn end den danske.

Social baggrund (socio-økonomisk baggrund)

Der er stor forskel på testresultatet for børn fra forskellige socioøkonomiske baggrunde, men resultatniveauet for de danske elever fra laveste socioøkonomiske grupper er meget højt i forhold til de andre lande. Forskernes forklaring er, at det er det særligt høje danske topniveau, der giver anledning til relativt stor spredning. Det tyder altså på, at skolen på dette område faktisk lykkes med både at have en gruppe meget dygtige børn og samtidig en stor variation, uden at ret mange elever befinder sig i den helt lave ende.

Der er stor forskel mellem de danske elever, hvis forældre har en høj erhvervsstatus, og elever hvis forældre har en lav erhvervsstatus. Det er stort set det samme som i Sverige og Norge, mens det er noget højere end i Finland. Det er værd at bemærke, at hvis man sammenligner test-

scoren for elevgruppen, hvis forældre har en lav erhvervsstatus på tværs af landene, så har de danske elever den fjerde højeste score og betydeligt over det internationale gennemsnit. Danske elever, hvis forældre har en høj erhvervsstatus, er den gruppe af elever, der af alle i hele den internationale undersøgelse har det højeste gennemsnit, jf. tabel 4.

Tabel 4: Elever fordelt efter forældres erhvervsstatus

	Lav erhvervsstatus		Gennemsnitlig erhvervsstatus		Høj erhvervsstatus	
	Andel	Score	Andel	Score	Andel	Score
Danmark	24	535	43	573	32	620
Finland	30	554	40	574	30	607
Sverige	25	498	42	535	33	580
Norge	18	475	42	503	40	551
Internationalt gennemsnit	36	471	40	507	23	543

Der er ligeledes stor forskel mellem de danske elever, hvis forældre har et højt uddannelsesniveau og elever, hvis forældre har et lav uddannelsesniveau. Det er værd at bemærke, at danske elever, hvis forældre der højest har en kort uddannelse, ligger betydeligt over det internationale gennemsnit. Danske elever, hvis forældre har en lang uddannelse, er den gruppe af elever, der af alle i hele den internationale undersøgelse har det højeste gennemsnit, jf. tabel 5.

Tabel 5: Elever fordelt efter forældres højeste uddannelsesniveau

	7. klasse		Folkeskole		Kort uddannelse		Mellemlang uddannelse		Lang uddannelse	
	Andel	Score	Andel	Score	Andel	Score	Andel	Score	Andel	Score
Danmark	1	-	4	510	21	552	51	583	23	617
Finland	2	511	5	536	38	561	23	590	33	599
Sverige	1	-	4	481	21	510	22	542	52	558
Norge	1	-	2	445	20	485	25	515	51	537
Internationalt gennemsnit	7	437	11	461	34	492	18	508	29	532

Anmærkning: Er der under 50 elever i en svar-kategori, udregnes der ikke et gennemsnit.

Politisk interesse i hjemmet

Forældrenes interesse for politiske og sociale emner har også betydning for danske elevers score. Dette gælder for de vesteuropæiske lande, men ikke for alle lande i den internationale undersøgelse. Elever, hvis forældre er meget interesseret i politiske og sociale emner, scorer i gennemsnit 65 skalapoint højere end gennemsnittet for elever, hvis forældre er ikke særligt interesserede i politiske og sociale emner. Sammenligner man de danske og finske elevers resultater kan man se, at de to grupper, hvor forældrene opleves som meget interesseret og noget interesseret, der har de danske elever den højeste score, mens finske elever har det højeste gennemsnit for gruppen af ikke særligt interesseret. De finske resultater er

således mere uafhængige af forældrevariablen. Omvendt er også gruppen af danske elever, som oplever forældrene som ikke særligt interesseret betydeligt over det internationale gennemsnit, jf. tabel 6.

Tabel 6: Elever fordelt efter forældres interesse for politiske og sociale emner

	Meget interesseret		Noget interesseret		Ikke særligt interesseret		Slet ikke interesseret	
	Andel	Score	Andel	Score	Andel	Score	Andel	Score
Danmark	18	607	58	585	23	542	1	-
Finland	14	591	59	582	25	562	2	514
Sverige	17	557	51	546	29	524	3	473
Norge	22	537	55	526	21	484	1	-
Internationalt gennemsnit	23	511	48	510	26	484	3	443

Anmærkning: Er der under 50 elever i en svar-kategori, udregnes der ikke et gennemsnit.

Familiebaggrundens forklarende betydning for elevernes testresultater

De tre forskellige variable om elevernes familiebaggrund ”forklarer” de danske testresultater i forskellig grad. Til sammen kan de tre variable forklare 24 procent af de forskelle i testresultater, som danske elever opnår. Dette er over det internationale gennemsnit, hvor 17 procent af forskellene kan forklares af elevernes familiebaggrund. Danmark ligger også over de øvrige nordiske lande, hvor særligt Finland skiller sig ud ved, at kun 15 procent af forskellene i testresultater kan forklares af elevernes familiebaggrund, jf. tabel 7. Det fremgår desuden, at Danmark adskiller sig ved, at politik i hjemmet forklarer en større andel af forskellene end i noget andet land, og at Danmark er det eneste nordiske land, hvor politik i hjemmet spiller en relativ stor rolle for elevernes testresultater. Undersøgelsen kan ikke forklare, hvilke andre faktorer, der har betydning for elevernes testresultater.

Tabel 7: Familiebaggrund som forklaring på forskellen i elevernes testresultater (procent)

	Etnicitet og sprog	Socio-økonomi	Politik i hjemmet	Samlet
Danmark	1	7	7	24
Finland	2	8	3	15
Sverige	1	11	3	21
Norge	1	9	3	20
Internationalt gennemsnit	1	10	2	17